

نگاهی به حضور اتباع افغانستانی در اعتراض های آبان ماه

مهاجرانی که در ایران مطالبات بسیار جدی دارند

رویا کاوند

سال ۱۳۵۹ در حالی که ایران در حال گذراندن چالش های پس از انقلاب و آغاز جنگ تحمیلی با عراق بود، افغانستان در جنگ های داخلی می سوخت و در نتیجه بسیاری از مردم آن با توجه به نزدیکی های زبانی، فرهنگی و مذهبی مرز های ایران را برای عبور و پناهندگی انتخاب کردند.

امام خمینی، نیز یاد کرد که شرایطی که همسایه شرقی با آن مواجه بود، دستور داد مرزها برای ورود مهاجرین افغان باز شود و بسیج و سپاه با افغان های مهاجر همکاری کنند.

کشور ما زندگی می کنند. از این تعداد آمار دقیقی در دست نیست، اما تعداد آنها بیش از ۸۰۰ هزار نفر تخمین زده می شود. در کل تعداد افغانستانی هایی که به اشکال مختلف در ایران مقیم هستند از ۲ میلیون نفر محاسبه می کنند. تقریباً هر سال، ۸۰۰ هزار نفر از اتباع افغان که به شکل غیرمجاز وارد ایران می شوند، به کشور خود بازگردانده می شوند. کمیساری عالی پناهندگان نیز هر ساله مبلغی حدود ۲۵ تا ۲۶ میلیون دلار به ایران می پردازد تا برای حل مشکلات پناهندگان در ایران هزینه شود.

همه ایران سرای افغانستانی هانیتست

هر چند ایران مرزهای خود را برای ورود پناهجویان افغانستانی نیمه باز گذاشت، اما تفاوت های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی که در استان های مختلف کشور حاکم است مانع شد تا همه استان های یکسان پذیرای هم زبانان مرزهای شرقی خود باشند. بر اساس قانون اقامت مهاجران افغان در ۱۵ استان ایران ممنوع است و بجز سه استان قم، البرز، تهران در مابقی استان ها فقط در بعضی شهرستان ها حق اقامت دارند. این محدودیت بر اساس کنوانسیون ۱۹۵۱ حقوق پناهندگان برای ایجاد محدودیت جابه جایی و رفت و آمد مهاجرین خارجی در کشور و بر اساس منافع ملی و مسائل امنیتی ایجاد شده است و تصمیم آن توسط مدیران استانی و بر اساس معیارهایی حاکم بر استان مانند معیشت، اشتغال و کار، تورم و بیکاری و... صادر می شود.

چالش هویت افغان های متولد ایران

در چهار دهه گذشته افغانستانی های بسیاری در ایران

اقامت گزیده اند، از دواج کرده و بچه دار شده اند. بسیاری از این بچه ها هرگز به افغانستان بازنگشته اند. بیشتر از آن که خود را افغانستانی بدانند ایرانی می دانند اما مشکلات بسیاری که برای صدور شناسنامه و تعیین هویت آنها وجود دارد، به ویژه در مورد مهاجران غیرقانونی باعث شده تعداد قابل توجهی از آنها بدون شناسنامه و دچار بحران هویت باشند.

افزون بر این نزدیکی فرهنگی و مذهبی موجب شده است که در سال های گذشته تعداد زیادی از زنان و مردان ایرانی و افغانی با هم ازدواج کنند و نسلی دور که راه وجود آورند. از آنجایی که بر اساس قانون معمولاً نام و نشان هویت از پدر به ارث می رسد، فرزندان که از پدر ایرانی و مادر افغانستانی بودند با مشکل جدی مواجه نبودند و توانستند شناسنامه ایرانی گرفته و به عنوان یک ایرانی از حق تحصیل، مالکیت و اشتغال برخوردار شوند. اما مادر ایرانی و پدر افغانستانی فرزندان که مادر افغانی و پدر ایرانی بودند داشتند متفاوت و بیفرنج بود. طبق قانون این کودکان نمی توانستند تابعیت مادر را بگیرند و صاحب شناسنامه ایرانی شوند. در افغانستان هم این کودکان به رسمیت شناخته نمی شدند. در نتیجه بیش از ۴۰ هزار کودک بدون شناسنامه می ماندند. این کودکان باید تا ۱۸ سالگی صبر می کردند تا بتوانند به اختیار خود در خواست تابعیت ایرانی بدهند. طبق قانون این کودکان باید می توانستند تا ۱۸ سالگی از تحصیل و امکانات دیگر برخوردار باشند. اما این اتفاق در عمل با مشکلات بسیاری همراه بود. تا این که در سال ۱۳۹۶ قانونی به تصویب مجلس رسید که اجازه می داد کودکانی که از مادر ایرانی به دنیا می آیند شناسنامه ایرانی دریافت کنند. طرحی که اجرای

با وجود تمام محدودیت های قانونی که برای مهاجران افغانی وجود دارد، تخمین زده می شود حدود ۲ میلیون کارگر افغانستانی در ایران مشغول به کارند و حدود ۱۰ درصد بازار کشور را به خود اختصاص داده اند

آن هنوز با اما و اگرهایی همراه است. از سوی دیگر فرزندان بسیاری هم در میان مهاجران غیرقانونی به دنیایی آمدند که امکان داشتن کارت هویت را نداشتند. به همین دلیل در سال گذشته اعلام شد که ۶ هزار شناسنامه ایرانی به شکل غیرمجاز در اختیار اتباع افغانستانی قرار گرفته است. رخدادی که می تواند عوارض جدی امنیتی و اقتصادی در پی داشته باشد.

مشکلات هویتی: عامل اصلی بازماندن از تحصیل

امکان تحصیل یکی از حقوق اولیه هر کودکی است و کودکان مهاجران افغان هم مانند تمام کودکان باید از این حق انسانی برخوردار باشند. اما همان طور که در بالا گفته شد مشکلات هویتی موجب شده بسیاری از آنها از این حق اولیه محروم بمانند. افزون بر این که مشکلات قانونی و فرهنگی و اجتماعی بسیاری، کودکانی را هم که قانون اجازه تحصیل در ایران را به آنها داده، هر سال در آستانه سال جدید تحصیلی به چالش می کشد. اما با وجود تمام این مشکلات در حال حاضر بیش از ۴۶۰ هزار دانش آموز افغان در ایران مشغول به تحصیل هستند که از این تعداد ۱۲۸ هزار دانش آموز از مهاجران

غیرمجاز، یعنی کسانی که مهاجرت غیرقانونی به ایران داشته اند، هستند که با دستور مستقیم مقام معظم رهبری اجازه تحصیل این افراد در ایران صادر شده است.

همچنین تاکنون بیش از ۲۷ هزار دانشجوی افغانستانی در دانشگاه های ایران درس خوانده و فارغ التحصیل شده اند. در حال حاضر نیز ۱۵ هزار دانشجوی افغانستانی در ایران مشغول به تحصیل هستند. البته لازم به ذکر است که امکان تحصیل در تمام رشته ها برای این افراد وجود ندارد و تحصیل در رشته های حساسی مانند فیزیک اتمی، فیزیک هسته ای، فیزیک مولکولی (پلاسما)، فیزیک ذرات بنیادی، مهندسی تعمیر و نگهداری هلی کوپتر و هواپیما، مهندسی هوا فضا، مهندسی هوانوردی، علوم نظامی، فناوری اطلاعات (گرایش مخابرات امن)، مهندسی فناوری ماهر، مهندسی کامپیوتر (گرایش رایانش امن) و... برای آنها ممنوع است.

محدودیت های شغلی

ایران در دهه های گذشته و به ویژه اکنون با مشکلات زیادی در زمینه اشتغال و اقتصاد روبه روبرو بوده است. رکود اقتصادی از یک سو و رشد آمار بیکاری خانوادها و جوانان ایرانی را تحت فشار گذاشته است. به همین دلیل مسایل مربوط به اشتغال به خودی خود حساسیت برانگیز هستند.

در حال حاضر با وجود تمام محدودیت های قانونی که برای مهاجران افغانستانی وجود دارد، تخمین زده می شود حدود ۲ میلیون کارگر افغانستانی در ایران مشغول به کارند و حدود ۱۰ درصد بازار کشور را به خود اختصاص داده اند.

به همین دلیل انتقادات زیادی به این سیاست وجود دارد که چرا در حالی که قشر جوان ما با مشکل بیکاری دست و پنجه نرم می کند، ظرفیت قابل توجهی از اشتغال به مهاجران تعلق می گیرد. اما پاسخی که برخی کارشناسان به این پرسش می دهند این است که بر اساس قوانین موجود افغانستانی ها تنها در مشاغل کارگری ساختمانی، کارگری زبانه، تولید کود شیمیایی و مانند این ها اجازه کار دارند. در واقع این افراد بیشتر مشاغل سطح پایین را اشتغال کرده اند در حالی که بخش عمده بیکاری جوانان ایرانی مربوط به قشر تحصیل کرده است که عموماً حاضر نمی شوند در چنین مشاغلی مشغول به فعالیت شوند.

افزون بر این پهنه روی بالاتر و هزینه کمترین افراد به دلیل گرفتن مزد کمتر و نداشتن حق بیمه کارفرمایان بسیاری را وسوسه می کند از کارگران افغانی استفاده کنند. هر چند همین شرایط

۹ شهروند افغانستان در میان کشته شدگان در اعتراض های آبان ماه ایران دیده شده است. همچنین ده ها نفر از آنها در این حوادث زخمی و بیش از ۱۰۰ نفر بازداشت شده اند

مهاجرانی را که نه بیمه در مانی دارند نه بیمه بازنگشتگی با چالش های بسیاری مواجه می کند.

از مهاجرت معکوس تا شرکت در اعتراضات

خروج آمریکاز برجام، تشدید تحریم های اقتصادی علیه ایران و کاهش ارزش ریال مشکلات بسیاری را برای ایرانیان به وجود آورد اما افغانستانی های مقیم ایران که کسب و کار و زندگیشان بر مبنای اقتصاد ایران می گذشت هم از این روند بی نصیب نماندند. در حالی که ارزش ریال دائم در حال سقوط بود برای مهاجرانی که در ایران کار می کردند تا بتوانند هزینه زندگی خانواده خود در افغانستان را تأمین کنند، کار در ایران دیگر توجیه اقتصادی نداشت. به همین دلیل با وجود این که هنوز امنیت کامل در افغانستان برقرار نشده بود و خشکسالی عامل جدیدی برای مهاجرت بود، مهاجرت معکوس آنان شروع شد.

آن هایی که می توانستند و از نظر مالی امکانش را داشتند راهی کشورهای اروپایی شدند و بسیاری هم ترجیح دادند به کشور خود بازگردند. اما امکان مهاجرت دوباره برای همه مهیا نبود. بسیاری در این خاک ریشه دوامده و خود را بخشی از جامعه ایران می دانند و بر گشتن برایشان در خاک تر از ماندن است. به همین دلیل مانند آنها اما مشکلات روز افزون اقتصادی تحت فشار شدید گذاشت. تاجایی که در اعتراضات آبان ماه بسیاری از آنها برای اعتراض به گرانی بنزین و مشکلات پیش رو همگام با همزبانان ایرانی خود به خیابان ها آمده و فریاد اعتراض سر دادند.

هر چند هیچ آمار رسمی و دقیقی از تعداد آنها وجود ندارد، اما به گفته ابراهیم حجازی، مسئول امور مهاجران در سفارت افغانستان در تهران ۹ شهروند افغانستان در میان کشته شدگان در اعتراض های ایران دیده شده است. همچنین ده ها نفر از آنها در این حوادث زخمی و بیش از ۱۰۰ نفر بازداشت شده اند. او حتی در برخی از مناطق و شهرهایی که بیشتر پذیرای حضور این قشر است، اعتراضات رمانتاز از حضور آنها دانست.

از گوشه و کنار

جریمه ورود به محدوده طرح ترافیک ۹۰ هزار تومان شد

مدیرکل حمل و نقل وزارت کشور از افزایش جریمه ورود به محدوده های ممنوع ترافیکی از ۲۰ به ۹۰ هزار تومان خبر داد. به گزارش خبرگزاری پوریا محمدیان گفت: در برخورد با متخلفانی که وارد محدوده های ترافیکی می شوند، پیش از این دو کد جریمه وجود داشت که در جدول تخلفات راهور معادل ۲۰ هزار تومان بود. در کنار این کد هم ظرفیتی به نام ماده ۱۸ قانون رسیدگی به تخلفات بود که اگر محدوده هایی به پیشنهاد پلیس راهور، سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری ها در شورای هماهنگی ترافیک استان ها یا در شورای ترافیک تهران مصوب شود، به منزله ورود به محدوده ممنوعه و جریمه این تخلف ۹۰ هزار تومان همراه با نمره منفی است. او گفت: این افزایش به همراه مصوبات جلسه وزیر کشور، شامل تسریع در نوسازی و تقویت ناوگان حمل و نقل، تشدید برخورد با خودروهای متخلف، آلاینده و اسقاطی، برخورد با صنایع آلاینده، دو گانه سوز کردن ناوگان عمومی دوشنبه شب به استنادن ابلاغ شد. محمدیان با بیان اینکه اعمال این جریمه ها ابزار مناسب بازدارندگی است، ارزش آمیدواری کرد: این اقدامات باعث کاهش تخلفات شود. او با اشاره به طرح شهرداری در کنترل آلودگی شهر گفت: پلیس مخالف آن طرح بود، چون زیرساخت های لازم ایجاد نشده بود.

تجهیزات آتش نشانی کافی نیست

رئیس شورای اسلامی شهر تهران گفت: آتش نشانی تهران خوشبختانه در این دهه تجهیز شده اما هنوز این تجهیزات کافی نیست. به گزارش خبرگزاری فارس، محسن هاشمی رئیس شورای اسلامی شهر تهران در حاشیه همایش رونق تولید ملی در حوزه تجهیزات آتش نشانی که سه شنبه ۳ دی ماه در محل سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تهران برگزار شد، گفت: باید به تعداد محله های شهر تهران ایستگاه آتش نشانی وجود داشته باشد. مادر حال حاضر ۱۳۰ ایستگاه آتش نشانی در شهر تهران فعالیت می کنند. تعداد این ایستگاه ها با توجه به اینکه در تهران در ۳۵۰ محل وجود دارند، باید همچنان افزایش پیدا کند. اگر بتوانیم به این مرحله برسیم که در هر محله یک ایستگاه آتش نشانی وجود داشته باشد می توانیم بگویم اوضاع خوب است. هاشمی با تاکید بر اینکه صنعت آتش نشانی یک صنعت ویژه و گران است گفت: برخی از این تجهیزات و امکانات منحصر به فرد است و در برخی از کشورهای تولید می شود، اما فعالیت های در زمینه ساخت داخل آغاز شده است.

رونق فروش «ماسک های تقلبی» همزمان با آلودگی هوا

روزنامه شهرنود، اعلام کرد که همزمان با آلودگی هوا در ایران بازار فروش ماسک های تقلبی «داغ» شده است. این روزنامه نوشت: ماسک هایی که در زیر پله ها و واحدهای غیرمجاز تولید می شود و تنها هیچ گونه نشان استاندارد ندارد بلکه با قیمت های گزاف و گاهی با چسب های تقلبی خارجی فروخته می شود. این گزارش همچنین در گفت و گو با یک تولیدکننده به «سه برابر شدن سفارش تولید ماسک های تنفسی» اشاره کرده است.

تجزیرات متخلفان را ۱۸۲ هزار میلیارد ریال جریمه کرد

سخنگوی سازمان تعزیرات حکومتی گفت: متخلفان از ابتدای امسال تاکنون به پرداخت ۱۸۲ هزار میلیارد ریال جزای نقدی محکوم شده اند. سید یاسر رایگانی افزود: تا ۲۷ آذر ماه ۴۳۰ هزار و ۳۵۹ فقره پرونده در تعزیرات حکومتی تشکیل شده است که تعداد ۳۳۳ هزار و ۸۷۰ پرونده مربوط به کالاهای خدمات، ۶۲ هزار و ۵۳۴ پرونده مربوط به قاچاق کالا و ارز و ۳۳ هزار و ۹۵۵ پرونده مربوط به حوزه بهداشت و درمان است. او ادامه داد: مجموع وصولی واحدهای اجرای احکام تعزیرات در این بازه زمانی پنج هزار میلیارد ریال بوده است. همچنین ۹۵۷ میلیارد ریال نیز مبلغ رالی محکومیت به عنوان اعاده در حق شاکتی برای متخلفان صادر شده است.

پول آب و برق و گاز و... را بپردازند. او به موضوع زیرمیزی و رهاکار قطع ارتباط مالی بین پزشک و بیمار اشاره کرد و افزود: زیرمیزی همیشه بوده، اما شامل همه پزشکان نمی شود. بلکه درصد اندکی هستند که این قبیل پول ها را می گیرند و مردم هم این پول ها را می دهند. محمد شریفی مقدم، دبیر کل خانه پرستار، در واکنش به دریافت های زیرمیزی در حرفه پزشکی، به خبرنگار مهر، گفت: بدبختی نظام سلامت وقتی شروع شد که پای پول به نظام

بساط زیرمیزی پزشکان همچنان پهن است

مادی گرایی شدن حرفه پزشکی دانست و گفت: به دلیل اینکه بحث مادی گرایی در جامعه پزشکی بیش از پیش و بسیار فراتر از حد انتظار رسوخ پیدا کرده، اخلاق پزشکی به فراموشی سپرده شده است.

وی بر بازبینی طرح تحول سلامت و همچنین طرح های مشابه در حوزه سلامت تاکید کرد و افزود: تعرفه ها نباید به گونه ای تصویب شود که بعضی پزشکان به درآمدهای کلان برسند و برخی گروه های پزشکی مثل خدمات پاراکلینیکی، آزمایشگاه ها و... با همه زحمات و سختی هایی که رشته آنها دارد، از تعرفه ها محروم شوند.

حسین قشلاقی، عضو شورای عالی نظام پزشکی، معتقد است که عدم اعمال تعرفه واقعی و حق واقعی در مانگر مطابق عرف و قانون، تبعات قابل توجهی دارد از جمله اینکه شاهد افزایش

وقتی طرح تحول سلامت کلید خورد و تعرفه ها به یکباره نجومی بالا رفت، گفته شد که زیرمیزی پزشکان جمع خواهد شد. اما محکومیت پزشک متخصص، نشان داد که این بساط همچنان پهن است.

به گزارش خبرنگار مهر، موضوع زیرمیزی یا به قول جامعه پزشکی، دریافت های غیرمعمول، سال های سال است که جایگاه پزشکان پاکدست را متزلزل ساخته است و باعث شده احترام پزشکان نزد مردم و بیماران، تا حدودی رنگ ببازد. این موضوع را جامعه پزشکی نیز باور دارد و می داند که عده ای قلیل و اندک از همکاران آنها، با رفتارهای غیر اخلاقی خود، این جایگاه را تضعیف ساخته اند.

عیسی مالمیر، رئیس سازمان بسیج جامعه پزشکی تهران بزرگ، در گفتگو با خبرنگار مهر، مهم ترین چالش نظام سلامت کشور را